

Област Сливен

▶ Население (2016)	190 487
▶ Територия (кв.км)	3544,1
▶ Брой на населените места	120
▶ Дял на населението в градовете (%)	65,8

Общ преглед

През 2015 г. Сливен е областта с най-нисък брутен вътрешен продукт на човек от населението. Доходите в областта също се свиват през 2016 г. Повишаването на икономическата активност в областта е съпътствано едновременно от стабилно нарастване на заетостта и намаляване на безработицата, въпреки че и двата показателя не успяват да достигнат средните стойности. Сливен продължава да е областта с най-ниска инвестиционна активност. През 2016 г. областта отново е с най-висок дял на пътната настилка в добро състояние. Като цяло общата данъчна тежест в област Сливен е съизмерима с тази в страната. Раз-

витието на административните услуги изостава и областта рискува да изгуби предимството си от предишния период. Сливен остава една от областите с най-благоприятна възрастова структура на населението, но и с най-лошо състояние на образованието в цялата страна. Правораздаването в област Сливен се характеризира с бързина, а разкриваемостта на престъпленията е висока. Сливен продължава и да е сред областите със сравнително ниско замърсяване на въздуха и малък обем на отпадъците. Културният живот в областта не е особено интензивен с изключение на посещаемостта на театрите.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Слабо   Незадоволително   Средно   Добро   Много добро

Доходи и условия на живот

Пазар на труда

Инвестиции

Инфраструктура

Данъци и такси

Администрация

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Слабо   Незадоволително   Средно   Добро   Много добро

Демография

Образование

Здравеопазване

Сигурност и правосъдие

Околна среда

Култура

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ●●

Доходи и условия на живот ●

През 2015 г. Сливен е областта с най-нисък БВП на глава от населението. Сливен е и една от малкото области, в които той се свива (при 7% ръст за страната), макар и слабо, достигайки 5921 лв./човек при 12 339 лв./човек за страната. Доходите в областта също се свиват. През 2016 г. средногодишният доход на лице от домакинството в област Сливен е 3685 лв. при 5167 лв. за страната.

Това обяснява и значително по-ниския стандарт на живот в областта. Делът на населението, живеещо с материални лишения, както и този на населението, живеещо под националната линия на бедност, остават по-високи от средните за страната през 2015 г.

Положителна тенденция се наблюдава при brutните годишни заплати в областта. Те продължават да нарастват, въпреки че остават значително по-ниски от средните за страната – 7830 лв. при 10 535 лв. за страната през 2015 г.

Пазар на труда ●●●●

През 2016 г. икономическата активност в областта нараства значително за втора поредна година, но остава под средните стойности за страната. Положителна тенденция е, че повишаването на икономическата активност в областта е съпътствано едновременно от стабилно нарастване на заетостта и намаляване на безработицата, въпреки че и двата показателя не успяват да достигнат средните стойности. През 2016 г. коефициентът на заетост в област Сливен достига 58,9% при 63,4% за страната, а коефициентът на безработица спада до 9,2% при 7,7% за страната.

Пазарът на труда в областта страда от неблагоприятната образователна структура на населението. През 2016 г. делът на населението на възраст между 25 и 64 години с основно и по-ниско образование нараства до 29% (при 18% за страната), а делът на висшестите намалява до 21% (при 28% за страната).

Сливен остава областта с най-висок коефициент на демографско заместване. Коефициентът продължава да нараства през 2016 г. и достига най-високата си стойност от 2011 г. насам – 81,4%.

Инвестиции ●

Сливен продължава да е областта с най-ниска инвестиционна активност. През 2015 г. Сливен е сред областите с най-малък относителен брой на предприятията (36 на 1000 души при 55 на 1000 души за страната) и е областта с най-ниски разходи за ДМА (1202 лв./човек при 2973 лв./човек за страната). За четвърта поредна година се наблюдава и отлив на ЧПИ от областта, като те достигат 474 евро/човек с натрупване към края на 2015 г. при около седем пъти повече за страната (3250 евро/човек).

Сливен продължава да е една от областите с най-малко усвоени европейски средства. Към 30 юни 2017 г. изплатените

суми по оперативни програми в областта достигат 623 лв./човек при 1344 лв./човек за страната. В рамките на областта най-малко средства усвоява община Твърдица, а най-много – община Сливен.

Инфраструктура ●●

Гъстотата на пътната и железопътната мрежа в областта е съизмерима със средната за страната, но делът на автомагистралите и първокласните пътища е по-висок от средния (22,0% при 18,6% за страната през 2015 г.). Това се отразява и на качеството на пътищата. През 2016 г. област Сливен отново е областта с най-висок дял на пътната настилка, която е в добро състояние – 71,9% при 41,5% за страната.

Достъпът до интернет в областта, както и делът на хората, които го използват, са значително по-ниски от средните за страната. През 2016 г. ползвателите са с почти двойно по-нисък дял от тези в страната.

Данъци и такси ●●●

През 2017 г. община Твърдица повишава някои от местните данъци, а община Сливен намалява данъка за прехвърляне на собственост. Като цяло общата данъчна тежест в областта е съизмерима с тази в страната, но при отделните данъци се наблюдават някои съществени разлики. Усредненото ниво на данъка върху недвижимите имоти на юридическите лица в общините в областта е значително по-високо от средното за страната. Основна причина за това са сравнително високите ставки в община Сливен и община Нова Загора, които бяха повишени през 2016 г. По-ниска от средната за страната пък е ставката на данъка за търговия на дребно в областта, като тя е най-ниска в община Твърдица. Средното ниво на данъка върху таксиметровия превоз на пътници в областта също е по-ниско.

Администрация ●●●

Развитието на административните услуги в областта изостава и областта рискува да загуби предимството си до момента. Покритието на кадастъра остава 23,0%, а в страната се повишава до 22,5% през 2016 г. Оценката за прозрачността на местните власти в областта за 2017 г. намалява леко от 65 до 62%, но средната в страната се увеличава от 49 до 59%. В рамките на областта община Сливен отново се представя най-добре, но бележи влошаване в сравнение с миналата година. Самооценката на администрацията на развитието на електронното управление в областта остава близка до средната за страната и не се променя значително и през 2017 г., но оценката за предоставянето на административни услуги на „едно гише“ намалява чувствително и изостава спрямо средната.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●●

Демография ●●●●●

Сливен остава областта с една от най-добрите възрастови структури на населението. Коефициентът на възрастова зависимост като отношение на населението на 65 и повече години към това до 14 години през 2016 г. е 105% при 147% за страната. Тенденциите също са добри предвид значително по-високата раждаемост в областта. През 2016 г. коефициентът на естествен прираст е $-2,4\%$ при $-6,0\%$ за страната. В последните няколко години обаче изселването от областта се засилва и през 2016 г. коефициентът на механичен прираст намалява до $-5,0\%$.

Делът на градското население в областта остава по-нисък от средния за страната. През 2016 г. 66% от местното население живее в градовете при 73,3% за страната. Гъстотата на населението в областта обаче остава значително по-висока – 2719 души/кв.км при 1548 души/кв.км за страната, което поставя Сливен на второ място след столицата по гъстота на населението.

Образование ●

Сливен все още е областта с най-лошо състояние на образованието в цялата страна. Отпадналите от основното и средното образование продължават да се увеличават за четвърта поредна година и през 2015 г. достигат 5,3% при 2,9% за страната. Делът на второгодиците също се повишава и през 2016 г. е повече от двойно по-висок от средния за страната.

Същевременно оценките на зрелостните изпити в областта се подобряват и за първи път от последните години изпреварват леко средните за страната. На матурата по БЕЛ през 2017 г. учениците в областта имат среден успех от 4,24 при 4,22 за страната. Делът на слабите оценки обаче също се повишава, но за трета поредна година остава под средния за страната.

Сливен е сред областите с най-остър недостиг на преподавателите. През 2016 г. броят на преподавателите в основното и средното образование е 65 на 1000 ученици при 75 на 1000 ученици за страната.

Здравеопазване ●●

През 2016 г. областта успява да привлече общопрактикуващи лекари и техният брой се увеличава от 108 през 2015 г. до 151 през 2016 г. По този начин Сливен преминава от областите с най-голям недостиг към областите с относително голям брой лекари спрямо населението. Същевременно в областта продължава да има недостиг на специалисти. През 2016 г. на един лекар от водеща специалност се падат 818 души от населението при един на 530 души за страната. По-високи стойности се наблюдават само в областите Перник и Добрич. Броят на леглата в МБАЛ в областта също е по-нисък от средния за страната – през 2016 г. той се задържа на ниво от 4,5 легла на 1000 души от населението при 5,1 легла на

1000 души за страната. През 2016 г. в областта се отбелязва значителен спад на детската смъртност, въпреки че коефициентът остава по-висок от средния за страната.

Сигурност и правосъдие ●●●●

Правораздаването в област Сливен се характеризира със сравнително бързо правосъдие и през 2016 г., въпреки че натовареността на съдиите е идентична със средната за страната. Местните наказателни съдии в окръжния съд разглеждат средно по 9,4 дела на месец – точно колкото е и средната за страната стойност. В същото време делът на делата, приключили в 3-месечен срок, се повишава до 96% (при 89% за страната), а висящите дела остават по-ниски от средните за страната.

Сливен е сред областите със сравнително малко регистрирани престъпления и значително по-висока разкриваемост през 2016 г. Регистрираните престъпления срещу личността и собствеността са 11 на 1000 души от населението (при 13 на 1000 души за страната), а разкритите престъпления достигат 62% (при 48% за страната).

Околна среда ●●●●

Сравнително ниската урбанизация на областта обяснява относително ограничената свързаност на населението с канализация. През 2015 г. 65% от населението на областта имат достъп до обществена канализация (при 76% за страната), а 57% са свързани с пречиствателни станции за отпадъчни води (при 62% за страната).

Сливен продължава да е сред областите със сравнително ниско замърсяване на въздуха и малък обем на отпадъците. През 2015 г. емисиите на въглероден диоксид в атмосферата в областта остават двойно по-ниски от средните за страната спрямо територията, а обемът на образуваните битови отпадъци намалява до 311 кг/човек годишно при 422 кг/човек за страната.

Култура ●●

Културният живот в областта не е особено интензивен. Единствено интересът към местните театри е по-висок от средния за страната. През 2016 г. посещенията в театрите в областта са 339 на 1000 души при 322 на 1000 души за страната.

Посещенията на кината в областта остават в пъти по-ниски от средните – 101 на 1000 души от населението при 778 на 1000 души в страната през 2016 г. Посещенията на библиотеките също са чувствително по-малко – 293 на 1000 души при 605 на 1000 души в страната. Местните музеи пък привличат 515 посещения на 1000 души през 2016 г. при 734 на 1000 души за страната.

Ключови показатели за област Сливен

Индикатори на икономическото развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	5621	5994	5689	5961	5921	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3605	3226	3014	4017	4236	3685
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	6191	6589	6999	7265	7830	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	40,8	35,4	32,7	38,0	38,7	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	64,6	64,5	61,7	60,7	62,9	64,8
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	53,7	51,8	51,8	52,4	55,9	58,9
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	16,6	19,4	15,9	13,6	10,9	9,2
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	18,7	18,7	20,5	22,5	21,8	21,4
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	35	35	35	35	36	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1491	1636	1132	1152	1202	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	2561	548	500	480	474	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	36,5	37,0	41,1	49,8	44,6	54,1
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	82,0	82,0	79,3	80,3	72,4	71,9
Покритие на кадастъра (%)	23,0	23,0	23,0	23,0	23,0	23,0

Индикатори на социалното развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-2,0	-2,3	-2,2	-2,5	-2,7	-2,4
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-2,8	-4,5	-5,1	-4,1	-4,9	-5,0
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,51	4,17	4,15	4,19	4,18	4,15
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	4,45	6,49	7,01	9,01	5,95	6,94
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	75,5	73,6	74,4	75,0	75,2	76,4
Дял на здравноосигурените лица (%)	86,1	85,0	84,4	85,6	87,4	87,5
Преминали болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	148,2	218,4	220,6	153,8	217,1	221,8
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	14,2	14,4	12,6	12,5	11,6	11,1
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	42,4	41,6	45,6	47,8	51,8	62,4
Дял на висшите наказателни дела (%)	7,2	7,0	9,3	13,7	5,2	6,7
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	57,7	57,6	57,6	57,6	57,4	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	78,5	198,0	161,0	161,0	161,0	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	36	20	152	93	84	101
Посещения в театрите на 1000 души от населението	273	310	357	350	314	339